

REGION
KRONOBERG

Susann Sward

Människoräts- och barnrättsstrateg

susann.sward@kronoberg.se

Barnronder - Att använda barn och ungas åsikter om fysisk miljö

2024-01-12

www.regionkronoberg.se

Innehåll

Bakgrund och syfte	2
Barnkonventionen om inom- och utomhusmiljö	2
Barns rätt till delaktighet och inflytande	3
Vad är en barnrond?	3
Vad vet vi redan?	4
Vilka barn och unga vill vi involvera?	5
Hur hittar vi barn och unga?	5
Förslag på inbjudan	6
Förslag på inbjudan till en fritidsverksamhet	7
Vad är det vi oftast vill veta?	8
Vad gör vi med barnens åsikter?	9
Återkoppling till barn och unga som deltagit	10
Måste det bli som barn och unga önskar?	11
Ersättning till barn som deltagit	11
Användning av barnens åsikter i barnrättsbaserade beslutsunderlag	12
Mallar som stöd för barnrond	13
Checklista för barnrond	14
Anteckningar under en barnrond	18
Åtgärdsförslag utifrån barnrond	20

Bakgrund och syfte

Detta stödmaterial är tänkt att vara en utgångspunkt för de verksamheter som önskar samla in barns och ungas åsikter om den fysiska miljön. Detta kan inkludera hur barn och unga upplever att det är att navigera och hitta i lokalerna, förstå skyltning, hur trygga de känner sig, hur de uppfattar färger, inredning och konst samt de förslag de har för att förbättra ur ett barnperspektiv.

Det är inte ett heltäckande material, det finns en mängd olika sätt att involvera barn och unga, varav detta är ett sätt. Komplettera gärna med egna idéer och utifrån era tidigare erfarenheter av att involvera barn och unga.

Barnkonventionen om inom- och utomhusmiljö

Barnkonventionen blev svensk lag 1 januari 2020. Den innehåller 42 artiklar som förtydligar barnets rättigheter och som tillsammans med andra lagar ska respekteras, skyddas och säkerställas i Sverige. Alla artiklarna i barnkonventionen ska läsas tillsammans, eftersom de stärker och förutsätter varandra, men en del artiklar är särskilt relevanta när det handlar om inom- och utomhusmiljön.

Grundartiklarna ska alltid beaktas:

- inom- och utomhusmiljön ska vara anpassad och tillgänglig för alla barn och unga, utan någon form av diskriminering (artikel 2)
- vad som är barnets bästa ska beaktas och bedömas (artikel 3)
- inom- och utomhusmiljön ska bidra till barnets rätt till liv, överlevnad och goda förutsättningar för barnets optimala utveckling (artikel 6),
- barn och unga ska ges möjlighet till delaktighet och inflytande i utformningen av inom- och utomhusmiljön i verksamheter där de vistas (artikel 12).

Andra viktiga rättighetsaspekter handlar om barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa, vilket omfattar förebyggande arbete mot barnolycksfall, kemikaliehantering, ljudnivåer, ljus, allergener, miljöfarliga ämnen och mycket mer (artikel 24). Barn och unga ska även skyddas mot att fara illa, vilket inbegriper fysiska områden utan insyn där övergrepp kan ske (artikel 19).

Särskild hänsyn ska tas till de behov och rättigheter barn och unga med funktionsnedsättning har till ett aktivt deltagande i samhället (artikel 23) och vi ska säkerställa dels att den fysiska miljön är tillgänglig, dels att information och skyltning är anpassad. Barn har rätt till vila, lek, kultur, fritid och rekreation (artikel 31), det omfattar barnanpassad sysselsättning eller distraktion med hjälp av konst i väntrum och andra lokaler barn vistas i. Det omfattar även lekterapi samt möjlighet att vid längre sjukhusvistelse få tillgång till lekplats utomhus som är skyddad från allmänheten för att minska infektionsrisker.

Barn och unga har dessutom rätt till information som är gynnsam för deras utveckling samt fysiska och psykiska hälsa, anpassad till deras behov, ålder och individuella förutsättningar (artikel 17). Detta omfattar aspekter såsom skyltning och navigering i den fysiska miljön samt tillgänglig information anpassad till barn och unga.

Barns rätt till delaktighet och inflytande

Enligt artikel 12 i barnkonventionen, som är lag sedan 2020, står det: Ett barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Det innebär att när vi ska göra om och utveckla en fysisk miljö som barn vistas i, antingen som patienter eller närstående till patienter, ska vi ta med barns och ungas åsikter i processen. När vi inhämtar deras åsikter har vi möjlighet att stämma av om det vi vuxengissat oss till blir bra för barn och unga även uppfattas på samma sätt av dem.

Barn har rätt att höras direkt eller genom en företrädare eller ett lämpligt organ (art. 12.2). När vi involverar barn och unga direkt är det relevant att beakta mångfalden i den grupp av barn som är aktuell, gällande t.ex. kön, ålder, etnicitet, funktionsnedsättning, utsatta barn etc. Inom hälso- och sjukvården kan det även vara relevant att identifiera relevanta grupper barn utifrån specifika hälsoområden relevanta för lokalernas användningsområden.

När vi använder oss av företrädare kan detta t.ex. vara vårdnadshavare som beskriver hur de uppfattar att deras barn upplever den fysiska miljön. Då handlar det oftast om de allra yngsta barnen som inte kan delta själva, men vars reaktioner på miljön är relevant att ta med i beaktan. Andra alternativ som företrädare för barn och unga kan vara personal eller patientföreningar. När vi använder oss av företrädare för barnen och inte vänder oss direkt till barn och unga själva är det viktigt att de som representerar barnen verkligen lyfter barnens perspektiv och inte sina egna. Det får inte bli så att vårdnadshavare, personal eller patientföreningen för fram hur de själva upplever en miljö eller vilka önskemål de har. Sådan information kan givetvis vara relevant att ha med som en del av den samlade bilden, men ur ett barnrättsperspektiv ska deras medverkan resultera i att vi bättre förstår **barnens** reaktioner och önskemål.

Vad är en barnrond?

En barnrond är en aktivitet där vi låter barn och unga fysiskt gå runt i lokalerna och ha synpunkter på exempelvis att hitta i lokalerna, förstå skyltning, hur trygga de känner sig, hur de uppfattar färger, inredning och konst.

Det ska finnas personal med som tar emot barnen, förklarar vad som ska hända, lotsar runt dem i lokalerna, sammanfattar vad de har berättat och hjälper till under barnronden. Oftast inleds en barnrond med en informationsstund där barn och unga fikar. Därefter går de runt i de aktuella lokalerna och erbjuder sina iakttagelser och synpunkter.

Det barnen har berättat dokumenteras och analyseras för att avgöra om det är något som vi ska justera och åtgärda i lokalerna.

Därefter återkopplas resultatet till både de som deltagit och till de som är ansvariga för verksamheten och/eller lokalerna.

Vad vet vi redan?

Inom Region Kronoberg har en del barnronder redan genomförts. Vi har samlat de vanligaste åsikterna som barn och unga har haft när de gett feedback på våra lokaler som inte handlar om specifika möblemang eller lokalspecifika kommentarer.

NAVIGERING OCH INFORMATION

- Det ska vara lätt att hitta
- Skyltar ska sitta så att även barn ser dem
- Wifi-koden ska vara synlig
- Använd bildstöd för incheckning/reception
- Gärna bilder på dörrar så vi vet var de går
- Inte för mycket information
- Information som även barn förstår, gärna med bilder

TRYGGHET

- Det ska kännas tryggt
- Skrämmande utrustning får gärna döljas eller förklaras med bildstöd för att lugna oss
- Glaspardier med uppmärksamhetsmärke i barnhöjd

MÖBLERING OCH DISTRAKTION

- Det ska finnas sittplatser
- Sittplatser får gärna vara lite privata, t.ex. med höga soffryggar
- Ibland är det jobbigt med sittgrupper där vi tvingas titta på varandra
- Något i taket som distraherar vid provtagning eller sängläge

FÄRG OCH KONST

- Det ska vara trevligt och mysigt
- Det ska inte kännas som ett sjukhus
- Inte för vitt eller för skarpa färger
- Gärna mjuka färger
- Fototapet är bra
- Konst ska fungera även för barnhöjd
- Konst ska finnas för alla åldrar

LJUS OCH LJUD

- Barn vill kunna se ut genom fönstren
- Ljus får gärna gå att sänka på rummen
- Ljuset bör inte vara för starkt
- Vi föredrar varmt ljus, även i provrum
- En del av oss blir oroliga om det är höga ljud eller mycket ljud i miljön

BARNANPASSAT

- Alla väntrum kan få besök av barn i olika åldrar – anpassa därefter
- Klädkrokar i bra barnhöjd
- Barnanpassade toaletter: kunna nå upp till toaletten, tvättfatet, tvålen, pappret, spegeln.

En del av dessa åsikter är möjligtvis relevanta i de lokalutvecklingsfrågor som ni sitter med. Det kan även finnas verksamhetsspecifika lokaler eller utrustning som medför att vi behöver låta barn och unga dela med sig av sina erfarenheter för att vi ska kunna förstå hur just våra lokaler kan bli mer barnanpassade. I så fall är en barnrond att rekommendera i era lokaler.

Vilka barn och unga vill vi involvera?

Här är några frågor för att komma fram till vilka barn som bör delta i en barnrond:

Vilket perspektiv är vi intresserade av?

- ☐ Barn och unga som har erfarenhet av lokalerna (barnpatienter, barn som närstående)
- ☐ Barn och unga som inte nödvändigtvis behöver ha erfarenheter av lokalerna (barn i allmänhet)

Vilka åldrar är lämpliga utifrån de som använder och vistas i lokalerna?

- ☐ Alla barn oavsett ålder
- ☐ Nyfödda – 3 år (genom vårdnadshavares synpunkter utifrån deras barns reaktion på miljön)
- ☐ 3-6 år
- ☐ 7-12 år
- ☐ 13-18 år

Är det relevant för lokaler och miljön att involvera barn med specifika funktionsnedsättningar? (OBS! Dessa bör redan finnas inom verksamheten, annars är det svårt att identifiera dem.)

- ☐ Barn med synnedsättningar
- ☐ Barn med hörselnedsättningar
- ☐ Barn med rörelsenedsättningar (inkl. kryckor och rullstol)
- ☐ Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (autism, adhd, add m.fl.)
- ☐ Barn med intellektuell funktionsnedsättning

Är det relevant för lokaler och miljön att involvera specifika grupper barn?

- ☐ Barn och unga oavsett deras kön och könsidentitet/könsuttryck
- ☐ Flickor/tjejer
- ☐ Pojkar/killar
- ☐ Barn och unga med andra könsidentiteter/könsuttryck
- ☐ Barn med andra modersmål än svenska

Hur hittar vi barn och unga?

Om vi vill involvera barn och unga som har erfarenhet av att använda eller vistas i lokalerna kan vi skicka en inbjudan till barnpatienter eller patienter med närstående barn. Det går också att ha information uppsatt i lokalen och be intresserade barn och unga att anmäla sig till barnronden.

Om vi är intresserade av barn i allmänhet är det ett tips att vända sig till skolor i närheten och fråga om deras fritidsverksamhet är intresserade av att delta. Barnronden hamnar då oftast på eftermiddagen efter skolans slut. Det går även att sprida information om barnrond på sociala medier, genom personal, eller i kallelser till patienter.

Om det finns önskemål att involvera barn med specifika funktionsnedsättningar är det lättast att vända sig till de barn och unga med sådana funktionsnedsättningar som redan är patienter inom verksamheten.

Förslag på inbjudan

Vad tycker [du/ditt barn] om [lokal]?

Vi är nyfikna på vad [du/ditt barn] tycker om våra lokaler. Ta chansen att gå med i en barnrond!

En barnrond är när barn och ungdomar går runt i våra lokaler för att berätta vad som är bra och vad som kan bli bättre.

Vi börjar i [plats], [vecko]dagen den [datum], klockan [tidpunkt start-slut]. Här tar vi en enkel fika och berättar om hur en barnrond går till.

Sedan går vi till [lokal/lokaler] och [du/barnen] berättar vad [du/de] ser och vad [du/de] tycker om rummen. Det kan vara sånt som är bra, som kan bli bättre eller som du önskar fanns i rummen.

Personalen skriver ner det [barn/ungdomar] tycker är viktigt. I slutet samlas vi för att se om det finns fler tankar om lokalen. [Du/ditt barn] får också en present som tack för hjälpen.

Efteråt får du veta vad som har hänt med de förslag som [ni/de] gett oss under barnronden.

Vi är nyfikna på vad [du/ditt barn] tycker om: [behåll de som är relevanta, lägg till det som saknas]

- att hitta rätt till lokalerna
- möbler och utrustning
- färg och konst
- information och skyltar
- trivsel och trygghet
- ljus och ljud
- saker att göra medan du väntar
- annat som du kommer på själv

Du anmäler dig genom [beskriv om det är via mejl, skriva upp sig på en lista, anmälan via enkätlänk/QR-kod etc.]

Vi ser fram emot att höra vad [du/ditt barn] tycker om [lokal/lokaler]. **Välkommen!**

Justera inbjudan så det passar den målgrupp som ska delta i barnronden och om inbjudan är till barnet eller går via vårdnadshavare. Här hittar ni ett exempel på en [barnrondsinvitan](#) från Region Jönköping.

När ett barn eller en ungdom bekräftat sin medverkan behöver ni skicka information om tid, plats och även fråga om de har någon allergi eller kostbehov, för att förbereda fikatillfället.

Förslag på inbjudan till en fritidsverksamhet

Inbjudan till elever inom er fritidsverksamhet

Region Kronoberg ska [renovera/bygga] om [lokal/lokaler]. Vi är nyfikna på vad barn och unga tycker om våra lokaler. Vi vill bjuda in era elever att lämna synpunkter och hoppas att ni tar chansen att gå med i en barnrond!

En barnrond är när barn och ungdomar går runt i våra lokaler för att berätta vad som är bra och vad som kan bli bättre.

Vi börjar med en enkel fika och berättar om hur en barnrond går till. Sedan går vi till [lokal/lokaler] och eleverna berättar vad de ser och vad de tycker om rummen. Det kan vara sånt som är bra, som kan bli bättre eller som de önskar fanns i rummen.

Personalen skriver ner det eleverna tycker är viktigt. I slutet samlas vi för att se om det finns fler tankar om lokalen. Du får också en present som tack för hjälpen.

Efteråt får du veta vad som har hänt med de förslag som ni gett oss under barnronden.

Vi är nyfikna på vad eleverna tycker om: [behåll de som är relevanta, lägg till det som saknas]

- att hitta rätt till lokalerna
- möbler och utrustning
- färg och konst
- information och skyltar
- trivsel och trygghet
- ljus och ljud
- saker att göra medan du väntar
- annat som du kommer på själv

En barnrond tar ca 1,5 timme och vi kommer överens om vilken dag som passar er.

Ni anmäler er fritidsverksamhet, mellan [10-15] elever, genom att [beskriv om det är via mejl, telefonsamtal etc.]

Vi ser fram emot att höra vad era elever tycker om [lokal/lokaler]. **Välkommen!**

Justera inbjudan så det passar den barnrond ni planerar. Tänk på att höra med fritidsverksamheten hur många barn som går där för att se till så att inte ett par barn exkluderas. Det är i så fall bättre att exempelvis halva eller hela gruppen deltar.

När de har bekräftat att de vill delta:

- Vilket datum passar för barnronden?
- Hur många barn ska delta? Hur ska dessa väljas ut om det inte är hela gruppen?
- Behöver fritidsverksamheten få ett godkännande från vårdnadshavarna?
- Har några av barnen allergier eller kostbehov?
- Diskutera eventuell ersättning för den tid barnen deltar i barnronden, se avsnitt [Ersättning till barn som deltagit](#).

Vad är det vi oftast vill veta?

Det finns generella saker som vi oftast är nyfikna på. Dessa finns även med i anteckningsmallen sist i detta dokument, samt som [ifyllbar mall på vårdgivarwebben](#):

Navigering och hitta i lokalen

- ☐ Kan barn och unga hitta till lokalen om de följer skyltningen från t.ex. huvudentrén?
 - Är det oklart var de ska ta vägen och vad beror det i så fall på?
 - Vad har de för tips för att göra det lättare att hitta?

Förstå information i lokalerna

- ☐ Finns det skyltar, informationsmaterial, instruktioner, wifi-koder eller annan information?
 - Är informationen barnanpassad, dvs. förstår de vad det står?
 - Används bildstöd där det är möjligt?
 - Är det någon information som barn och unga saknar?
 - Vad har de för tips som gör informationen bättre för barn och unga?

Möbler, möblering och utrustning

- ☐ Vad har barn och unga för synpunkter på möbler och möbleringen?
- ☐ Vad har barn och unga för synpunkter på utrustning i rummet?
 - Är det någon möbel eller utrustning som barn och unga saknar?
 - Vad har de för tips kring möbler, möblering och utrustning så att de blir bättre för barn?

Färg, konst och dekoration

- ☐ Vad har barn och unga för synpunkter på färg, konst och dekoration?
 - Finns det färg, konst och dekoration för barn alla olika åldrar?
 - Är det någon konst eller dekoration som barn och unga saknar?
 - Vad har de för tips som gör färg och konst bättre för barn och unga?

Ljus, ljud och lukt

- ☐ Vad har barn och unga för synpunkter på ljus, ljud och lukt?
 - Är det något de saknar när det gäller ljus, ljud och lukt?
 - Vad har de för tips för att göra ljus, ljud och lukt bättre för barn och unga?

Barnanpassade lokaler

- ☐ Är lokalerna anpassade för barn och unga i olika åldrar och storlekar?
 - Kan barn och unga hänga av sig kläder på klädkrokar?
 - När barn och unga upp till receptionen?
 - När barn och unga upp till handfatet, kranen, tvålen och pappershanddukarna?
 - Kan barn och unga spegla sig i speglar?
 - Kan barn och unga nå upp till toalettstolen på egen hand (eller finns pall)?
 - Har väntrummen aktiviteter för barn och unga i olika åldrar?
 - Är det något de saknar barnanpassning på?
 - Vad har de för tips för att göra lokalerna bättre anpassade för barn och unga?

Trygghet och säkerhet

- ☐ Känner barn och unga sig trygga och säkra i lokalen?
 - Är det något ställe som inte känns tryggt och säkert i lokalen?
 - Är det något som saknas för att barn och unga ska känna sig trygga och säkra?
 - Vad har de för tips för att göra lokalerna tryggare och säkrare?

Vad gör vi med barnens åsikter?

När vi har antecknat barns och ungas åsikter under barnronden är det ibland relevant att föra över dessa i ett beslutsprotokoll. Här är ett **fiktivt exempel** på hur en anteckning i beslutsprotokollet kan se ut. Mallen finns sist i detta dokument samt i [ifyllbar åtgärdsmall](#).

- För över anteckningarna från barnronden i en gemensam åtgärdslista.
- I den första rutan ges varje förslag barn och unga har gett en initial bokstav: A, B, C etc.
- Förslagen lyfts sedan ner med den initiala bokstaven utifrån om de kommer att åtgärdas omgående, inom 3 månader, inom 6 månader, om det kräver ett beslut i ledningen eller om det lämnas utan åtgärd.
- Längst till höger anges vem som är ansvarig för åtgärden.
- Mallen expanderar när vi skriver i den.
- Anteckna under de områden som fått feedback, ta bort områden som inte fått kommentarer.
- Om du vill ha fler rader ställer du dig på den rad du dubblara, går till verktygsraden överst och välj: Tabellverktyg – Layout – Infoga nedanför.
- Om du önskar ta bort en rad ställer du dig på den rad du vill ta bort, högerklicka och välj: Ta bort celler – Ta bort hel rad.

[Det område som berörs, t.ex. färg, konst och dekoration]				
Detta har barn och unga berättat under barnronden:				
A. Fototapeterna uppskattas.				
B. Gärna mer färg, inte så vitt, helst mjuka pastellfärger.				
C. Den bortre väggen känns tom, kanske något konstverk?				
D. Tavlan vid toaletten ser skrämmande ut när yngre barn ser den underifrån.				
E. Ungdomarna tycker att rummet känns mer anpassat för yngre barn, är för barnsligt.				
F. De önskar ett stort fönster som släpper in ljus.				
G. De önskar ett bollhav som del av väntrummet.				
H. Wifi-koden behöver bli synligare.				
Status			Åtgärder	Ansvarig
☹	☺	☺	Omgående	
			C. Vi ser över möjligheten att sätta upp tavla på väggen.	Lena
			D. Vi byter ut tavlan vid toaletten	Berit
			H. Wifi-koden ska sättas upp på anslagstavlan.	Lena
☹	☺	☺	Inom 3 månader	Ansvarig
			F. Vi tar fram förslag på ungdomsanpassad konst och dekoration	Hans
☹	☺	☺	Inom 6 månader	Ansvarig
			A: Vi ser över möjligheten att använda fototapet efter renoveringen.	Berit
			B: Vi ser över möjligheten att ändra färgsättning vid renoveringen.	Saga
☹	☺	☺	Kräver beslut i ledningen	Ansvarig
			F: Förslaget på att öppna upp för ett fönster i samband med renoveringen lyfts med ledningen.	Kajsa
Lämnas utan åtgärd				
Vi har ingen möjlighet att skapa ett bollhav. Istället har vi lekterapins lokaler.				

Återkoppling till barn och unga som deltagit

Det är viktigt att vi återkopplar dels vad vi har uppfattat att barn och unga har berättat för oss, men även hur vi har agerat utifrån deras feedback. Här går det även att inkludera status, dvs. om hur långt aktiviteten har kommit. Nedan är samma **fiktiva exempel** som i föregående avsnitt.

[Det område som berörs, t.ex. färg, konst och dekoration]				
Detta har barn och unga berättat under barnronden:				
A. Fototapeterna uppskattas. B. Gärna mer färg, inte så vitt, helst mjuka pastellfärger. C. Den bortre väggen känns tom, kanske något konstverk? D. Tavlan vid toaletten ser skrämmande ut när yngre barn ser den underifrån. E. Ungdomarna tycker att rummet känns mer anpassat för yngre barn, är för barnsligt. F. De önskar ett stort fönster som släpper in ljus. G. De önskar ett bollhav som del av väntrummet. H. Wifi-koden behöver bli synligare.				
Status	Åtgärder			Ansvarig
☹️ ☺️ ☺️	Omgående			
		x	C. Vi har satt upp tavla på väggen.	Lena
		x	D. Vi har bytt ut tavlan vid toaletten.	Berit
		x	H. Vi har satt upp wifi-koden på anslagstavlan.	Lena
☹️ ☺️ ☺️	Inom 3 månader			Ansvarig
	x		F. Vi har påbörjat arbetet med att ta fram förslag på ungdomsanpassad konst och dekoration.	Hans
☹️ ☺️ ☺️	Inom 6 månader			Ansvarig
		x	A: Vi har lagt förslag på fototapet efter renoveringen.	Berit
		x	B: Vi har lagt förslag på annan färgsättning vid renoveringen.	Saga
☹️ ☺️ ☺️	Kräver beslut i ledningen			Ansvarig
x			F: Förslaget på att öppna upp för ett fönster i samband med renoveringen har lyfts med ledningen. Ekonomi saknas och idén sparas till annat tillfälle.	Kajsa
Lämnas utan åtgärd				
Vi har ingen möjlighet att skapa ett bollhav. Istället har vi lekterapins lokaler.				

Sådan återkoppling är viktig dels för den egna arbetsgruppen för att följa upp arbetet efter barnronden. Dels för de verksamheter som arbetar med barn och unga vid flertalet tillfällen, t.ex. genom Vooglers (unga vårdutvecklare) eller andra barnråd, där återkopplingen i sig blir en motivation för barn och unga att fortsätta dela med sig av sina erfarenheter eftersom de ser att vi tar dem på allvar.

Måste det bli som barn och unga önskar?

Att barn och unga har rätt att vara delaktiga innebär inte att vi är bundna vid att göra så som de önskar. Vi ska vi fundera över vad som blir bäst för barn och unga i våra lokaler och som en del av vår analys tar vi med deras åsikter. Ibland är det lätt att justera utifrån de åsikter som förs fram, medan det i andra situationer kanske inte är möjligt att tillgodose barns och ungas önskemål.

Det finns ingen automatisk koppling mellan det barn och unga berättar för oss och vad vi gör med deras åsikter. Däremot får vi inte involvera barn och unga om vi redan har bestämt oss för vad vi ska göra. Vi måste vara öppna för att influeras av deras åsikter när det känns relevant och rimligt.

Om vi inte kan göra det vi bedömer är barnens bästa, eller det barn och unga har önskat, kan vi alltid överväga kompenserande åtgärder. Det innebär att vi kan fundera över vad vi kan göra istället, för att det ändå ska bli så bra som möjligt för barn och unga i våra lokaler.

Samtidigt är det viktigt att poängtera att barns och ungas förslag måste beaktas även när de initialt kan kännas främmande ur ett vuxenperspektiv. Barn och unga kan tänka friare och är inte alltid begränsade av realistiska ramar eller genomförbarhet. Det kan utmana oss vuxna att tänka utanför boxen och ta vara på deras gränsöverskridande fantasi som rätt hanterad kan leda till oförväntad utveckling. Här är ett relevant exempel från [Region Jönköping](#):

"När vi pratade om färger och att ha konst på väggarna (eller i taket) var det en flicka som vistades längre perioder på sjukhuset som önskade en skog med en tunnel att krypa i och en glänta. Den nya barnavdelningen fick heta Glänta och vi dekorerade det som en skog. Med fantasins hjälp hoppas vi att den då och då kan förvandlas till en riktig liten skogsglänta."

Det hade varit lätt att som vuxen tänka att det är orealistiskt att ett barn önskar en tunnel i en skog som leder in i en skogsglänta. Istället funderade personalen på hur de skulle kunna förverkliga det med befintliga begränsningar. Svaret blev att barnbiblioteket har döpts till Gläntan och de har arbetat med konst och färgsättning för att skapa ett skogstema.

Ersättning till barn som deltagit

Det finns inga krav på att barn som deltar i barnronder nödvändigtvis ska få ersättning för sitt deltagande. Enligt Region Kronobergs [Riktlinje för ersättning till patient- och närstående-medverkan i utvecklingsarbete inom hälso- och sjukvård](#) kan sådan medverkan ersättas med 476 kr./halvdag.

När det handlar om att barn och unga som patienter eller som närstående deltar i en aktivitet som varar 1,5-2 timmar kan 200 kronor per deltagare vara en rimlig ersättning. Överväg ett gåvokort på t.ex. Citysamverkan eller ett köpcentrum t.ex. Grand Samarkand, med hänsyn tagen till barnens hemkommun. Det kan även vara ett biokort på ett värde motsvarande två biobiljetter så att de inte behöver gå själva. OBS! Säkerställ att barn och ungdomar bor i aktuell kommun och faktiskt kan använda värdekortet.

Om det är en skolklass eller fritidsverksamhet som ska delta kan ni överväga att ge ett presentkort till hela gruppen för att t.ex. införskaffa spel eller material som alla barn i verksamheten kan ha nytta av. Hör med verksamheten vilken ersättning som känns mest användbar för dem.

Användning av barnens åsikter i barnrättsbaserade beslutsunderlag

När barnkonventionen blev lag 2020 medförde det ett lagkrav på att vi ska bedöma barnets bästa vid beslut som berör dem. Artikel 3.1 säger: ”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

I beslut som fattas av nämnd, regionstyrelse och regionfullmäktige ska en bedömning av vad som är barnets bästa sammanfattas i ett [barnrättsbaserat beslutsunderlag](#). Om sådant underlag saknas när förtroendevalda fattar beslut är beslutet överklagbart till förvaltningsrätten, enligt 13 kap. §8 i kommunallagen. För verksamhetsbeslut gäller samma lagkrav, men dessa är inte i samma utsträckning överklagningsbara.

När ett beslut som rör den fysiska inom- eller utomhusmiljön är det därför viktigt att ta med barns och ungas åsikter. Resultatet från en barnrond kan med fördel föras in i det barnrättsbaserade beslutsunderlaget under avsnittet som handlar om Rätt till delaktighet och inflytande (art. 12). Här är den delen ifyllt med det fiktiva exempel som har lyfts i tidigare avsnitt:

Rätt till delaktighet och inflytande (art. 12)					
Vad behöver vi förstå ur barnets perspektiv i ärendet?					
Vad har barn och unga för feedback på lokalen utifrån:					
- Att förstå information i lokalen - Färg, konst och dekoration - Ljus, ljud och lukt - Barnanpassade lokaler - Trygghet och säkerhet					
Vilka barn har vi involverat/vilka barn har vi inte involverat? Hur har de varit delaktiga?					
Om de inte har varit delaktiga, förklara varför!					
Barn som är patienter på kliniken. Alla barn som under tre veckors tid kom till kliniken fick frågan om att delta i barnronden. Av dessa tackade 14 barn ja. De är i åldrarna 8-16 år.					
Vilka för ärendet relevanta åsikter har berörda barn lyft fram?					
- Information: De vill att wifi-koden ska vara synligare. - Färg, konst och dekoration: Fototapeterna uppskattas. Gärna mer färg, inte så vitt, helst mjuka pastellfärger. Den borte väggen känns tom, kanske något konstverk? - Ljus, ljud och lukt: De önskar ett stort fönster som släpper in ljus. - Barnanpassade lokal: Ungdomarna tycker att rummet känns mer anpassat för yngre barn, är för barnsligt. - Trygghet och säkerhet: Tavlan vid toaletten ser skrämmande ut när yngre barn ser den underifrån. - Övrigt: De önskar ett bollhav som del av väntrummet.					
	Ja	Delvis	Nej	Vet inte	Inte relevant
Har barnets/barnens åsikter beaktats?		X			
Eventuella kommentarer:					
Åsikter kring information, trygghet och säkerhet har redan åtgärdats. I det fortsatta arbetet med att barnanpassa lokalen kommer hänsyn tas till deras åsikter om färg, konst och dekoration samt att anpassa för ungdomar. Åsikter kring ett nytt fönster och ett bollhav kommer ingår inte i förslag till beslut om att renovera lokalen.					

Mallar som stöd för barnrond

- [Checklista för barnrond](#)
- [Anteckningsmall för barnrond](#)
- [Åtgärdsmall utifrån barnrond](#)

Checklista för barnrond

[Ifyllbar checklista för barnrond](#)

Förberedelser inför att en barnrond ska göras:

- ☐ Det finns tid och beredskap för att beakta barns och ungas åsikter som en del i processen.
- ☐ Vilken lokal/vilka lokaler ska barn och unga ge feedback på:

Planering i tid:

AKTIVITETER:	Datum:
Förberedelser (se ovan)	
Skicka inbjudan	
Datum för att bekräfta deltagande (t.ex. 2 veckor efter skickad inbjudan)	
Datum då vi skickar ut information med datum och tid för barnrond, frågar om allergier och kostbehov (t.ex. senast en vecka efter bekräftelsedatum ovan)	
Beställa fika (utifrån antalet barn, ev. vuxna medföljare, personal, kostbehov)	
Genomför barnronden (anteckna gärna i Anteckningsmallen för Barnrond)	
Sammanställ feedbacken, analysera vad det innebär för fortsatt arbete, anteckna gärna i mallen Åtgärdsförslag utifrån Barnrond	
Om beslut i ledningsgrupp, nämnd, regionstyrelse eller regionfullmäktige föra över en sammanfattning av barnronden i ett Barnrättsbaserat beslutsunderlag	
Feedback till barn och unga som deltagit, t.ex. återkoppling tillsammans med anteckningarna i mallen Åtgärdsförslag utifrån Barnrond.	
Slutdatum när allt från barnronden måste vara färdigt (förslagsvis tidigast 2-3 veckor efter barnronden).	

Vilka barn unga vill vi involvera?

- ☐ Barn med erfarenhet som patient/närstående i lokalerna
- ☐ Barnpatient med funktionsnedsättning (syn, hörsel, somatiskt, intellektuellt, neuropsykiatriskt)
- ☐ Barn i allmänhet (t.ex. från en förskola/skola/fritids/förening)
- ☐ Både barn med erfarenhet som patient/närstående och barn i allmänhet (inte vid samma tillfälle)

Bjuda in barn och unga

- ☐ På vilket sätt ska vi bjuda in barn och unga? (Inbjudan under vårdmöte, information i väntrum, information på mejl, via 1177, kallelsebrev, brev eller genom kontakt med en skola? Annat sätt?)

- ☐ Vilken information vill vi ge barn och unga för att intressera dem för en barnrond? (Se förslag på inbjudan i Stödmaterial för barnrond).

Planera barnronden:

- ☐ Vilken lokal ska ni börja i, även lämplig för fika?

- ☐ Vem bokar lokalen?

- ☐ Vem beställer fika?

- ☐ Har barn/unga/medföljande vuxna/personal några allergier eller kostbehov?

- ☐ Hur tar barnronden sig från lokalen de fikar i till den lokal/de lokaler de ska titta närmare på? Både barnrondsmedlemmarnas och eventuella patienters integritet och säkerhet måste beaktas.

- ☐ Vem inleder, hälsar välkommen och förklarar vad som ska hända?

- ☐ Vem antecknar det barn och unga berättar?

Under barnronden:

- ☐ Presentera de som representerar regionen och som är med under barnronden.
- ☐ Berätta att ni är nyfikna på deras åsikter, men att barnen inte behöver berätta något personligt om sig själv eller sin hälsa, sjukdom eller funktionsnedsättning.
- ☐ Låt barnen presentera sig med förnamn.
- ☐ Berätta att när de går en barnrond så är det viktigt att alla får komma till tals och att de lyssnar på varandra. Det är viktigt med respekt och ingen får vara taskig mot någon annan.
- ☐ Förklara hur barnronden kommer att gå till:
 - Vad ska hända under barnronden? Fika, rundvandring, uppsamling.
 - Vilka lokaler ska de titta på?
 - Vad vill ni veta? Vad ska barn och unga ha synpunkter på?
 - Hur återkopplar in till barn och unga?
- ☐ Kom ihåg att låta barn och unga bidra fritt med deras åsikter om lokalerna. Styr inte genom att använda alla frågor som finns i anteckningsmallen. Om det blir tyst kan frågorna hjälpa till att få igång samtal som sedan förhoppningsvis löper på av sig själv. I slutet av barnronden i lokalen kan ni se över punkterna i anteckningsmallen för att se om det är något mer ni undrar över, som de inte redan berättat på egen hand redan.
- ☐ Se till att alla barn får fika, även de som har allergier eller kostbehov. Överväg att avsluta med en isglass under uppsamlingen.
- ☐ Om det är aktuellt med en ersättning ska alla barn få samma sak. Förklara vad de får, t.ex. hur presentkortet eller biokortet fungerar.

Efter barnronden:

- ☐ Vem sammanfattar det barn och unga sagt under barnronden, t.ex. i åtgärdsplanen?

- ☐ När träffas ni för att komma fram till hur ni ska förhålla er till det som inkommit via barnronden?

- ☐ Vem skriver ihop en sammanfattning av vad ni har hört att barnronden lyfte fram för kommentarer samt vad ni kommer att göra med dessa?

- ☐ Behöver någon chef eller ledningsgrupp fatta beslut utifrån er åtgärdsplan? I så fall: hur förankras detta till chef eller ledningsgrupp? Av vem?

- ☐ Hur återkopplar ni till de som deltagit i barnronden? Via journalen på 1177, via mejl, sms, brev? Genom kontakt med fritidsverksamheten? På vilket barnvänligt sätt får de ta del av resultatet?

- ☐ Om barnens åsikter ska användas i en större utredning/utvecklingsarbete eller för ett barnrättsbaserat beslutsunderlag: Vem för vidare barnrondens resultat till detta arbete?

Anteckningar under en barnrond

OBS! Anteckna varje lokal i eget dokument så det blir lätt att se vilka kommentarer som hör till vilken lokal. [Ifyllbar anteckningsmall](#)

Datum:
Lokal:
Sekreterare:
Navigering och hitta i lokalen
Kan barn och unga hitta till lokalen om de följer skyltningen från t.ex. huvudentrén? • Är det oklart var de ska ta vägen och vad beror det i så fall på? • Har de tips för att göra det lättare för barn och unga att hitta?
Förstå information i lokalerna
Finns det skyltar, informationsmaterial, instruktioner, wifi-koder eller annan information? • Är informationen barnanpassad, dvs. förstår de vad det står? • Används bildstöd där det är möjligt? • Är det någon information som barn och unga saknar eller önskar? • Har de tips som gör informationen bättre för barn och unga?
Möbler, möblering och utrustning
Vad har barn och unga för synpunkter på möbler, möbleringen och utrustning? • Är det någon möbel, möblering eller utrustning som de saknar eller har önskemål kring? • Har de tips kring möbler, möblering och utrustning så att de blir bättre för barn?
Färg, konst och dekoration
Vad har barn och unga för synpunkter på färg, konst och dekoration? • Finns det färg, konst och dekoration för barn alla olika åldrar? • Har de önskemål om någon färg, konst eller dekoration? • Har de tips som gör färgkonst och dekoration bättre för barn och unga?

Ljus, ljud och lukt
Vad har barn och unga för synpunkter på ljud, ljus och lukt? • Har de några önskemål när det gäller ljud, ljus och lukt? • Vad har de för tips för att göra ljud, ljud och lukt bättre för barn och unga?
Barnanpassade lokaler
Är lokalerna anpassade för barn och unga i olika åldrar och storlekar? • Kan de hänga av sig kläder på klädkrokar? • När de upp till receptionen? • När de upp till toalettstolen, handfatet, kranen, tvålen och pappershanddukarna? • Kan de spegla sig i speglar? • Har väntrummen aktiviteter för barn och unga i olika åldrar? • Är det något de saknar eller önskar barnanpassning på? • Vad har de för tips för att göra lokalerna bättre anpassade för barn och unga?
Trygghet och säkerhet
Känner barn och unga sig trygga och säkra i lokalen? • Är det något ställe som inte känns tryggt och säkert i lokalen? • Är det något som saknas eller önskas för att barn och unga ska känna sig trygga och säkra? • Vad har de för tips för att göra lokalerna tryggare och säkrare?
Övriga kommentarer
Vad har barn och unga mer sagt som är bra att få med oss?

Åtgärdsförslag utifrån barnrond

[Ifyllbar åtgärdsmall för barnrond](#)

Datum:
Lokal/lokaler:
Sekreterare/arbetsgrupp:

- För över anteckningarna från barnronden i en gemensam åtgärdslista.
- Anteckna under de områden som fått feedback, ta bort områden som inte fått kommentarer.
- Om du vill ha fler rader ställer du dig på den rad du dubblara, går till verktygsraden överst och välj:
Tabellverktyg – Layout – Infoga nedanför.
- Om du önskar ta bort en rad ställer du dig på den rad du vill ta bort, högerklicka och välj:
Ta bort celler – Ta bort hel rad.

Navigering och hitta i lokalen			
Detta har barn och unga berättat under barnronden.			
A.			
B.			
C.			
D.			
Status	Åtgärder		Ansvarig
☹ ☺ ☺	Omgående		
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺	Inom 3 månader		Ansvarig
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺	Inom 6 månader		Ansvarig
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺	Kräver beslut i ledningen		Ansvarig
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺			
☹ ☺ ☺			
Lämnas utan åtgärd			

Övriga rubriker i den [ifyllbara åtgärdsmallen utifrån barnronden](#):

• Förstå informationen i lokalen	• Ljus, ljud och lukt
• Möbler, möblering och utrustning	• Barnanpassade lokaler
• Färg, konst och dekoration	• Trygghet och säkerhet